

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

człowiek – najlepsza inwestycja

Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich

wypracowane w czasie realizacji Projektu

*współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego*

Warszawa, 2013

Biuro Realizatora: 96-100 Skierniewice 1, skr. pocztowa 53, tel. 607 068 950, 601 590 870, e-mail: krajowarada@krajowarada.pl

Realizator Projektu
Krajowa Rada Związków i
Stowarzyszeń Abstynenckich
www.krajowarada.pl

Partner Projektu
Państwowa Agencja Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
www.parpa.pl

Partner Projektu
Centrum Promocji Rozwoju
Inicjatyw Obywatelskich
www.opus.org.pl

Spis treści:

I. Wprowadzenia do standardów do standardów	str. 3
II. Standard podstawowy:	str. 4
Organizacyjno-formalny	
III. Standard podstawowy:	str. 9
Prowadzenie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	
IV. Standard podstawowy:	str. 14
Współpraca stowarzyszeń abstynenckich z podmiotami zewnętrznymi, samorządem lokalnym, w tym z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych	
V. Standard zaawansowany:	str. 17
Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób objętych działaniami stowarzyszenia abstynenckiego	
VI. Standard zaawansowany:	str. 20
Standard programów edukacyjnych dla przedstawicieli samorządów lokalnych, stowarzyszeń abstynenckich oraz członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
VII. Realizatorzy Projektu	str. 24

I. Wprowadzenie do standardów.

Standaryzacja (wg *Encyklopedii Powszechnej*) będąca procesem tworzenia i stosowania reguł zmierzających do porządkowania określonej działalności dla dobra i współpracy zainteresowanych może stać się dobrym środkiem do zarządzania jakością. Wprowadzenie standardów do praktyki funkcjonowania stowarzyszeń działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, badanie skutków wprowadzenia norm i kontrola stosowania tych standardów może i powinno spowodować podniesienie efektywności podejmowanych działań.

Niniejsze opracowanie zawiera następujące standardy:

- a) Podstawowe (standardy, które powinny organizacje wprowadzić)
 - Prowadzenie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
 - Standard organizacyjno-formalny
 - Współpraca stowarzyszeń abstynenckich z podmiotami zewnętrznymi, samorządem lokalnym, w tym z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych
- b) Dodatkowe (standardy, które organizacje mogą wprowadzić)
 - Standard programów edukacyjnych dla przedstawicieli samorządów lokalnych, stowarzyszeń abstynenckich oraz członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
 - Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób objętych działaniami stowarzyszenia abstynenckiego

Każdy ze standardów opracowany jest według takiego samego schematu i zawiera po krótkim wstępie cel główny i cele szczegółowe wraz ze zdefiniowanym odbiorcą danego standardu. Zasadniczą część opracowanego standardu to zakres tematyczny działań, formy realizacji działania, warunki osobowe i techniczne realizacji standardu. Te elementy opracowano w wersji minimalnej (konieczne do prowadzenia) i rekomendowane (do tego powinna organizacja dążyć). Końcowa część opracowanego standardu zawiera źródła weryfikacji realizowanego standardu oraz proponowany sposób oceny jego realizacji. Podaje się także szacowane koszty realizacji standardu, które mają być jedynie punktem odniesienia, a nie ostatecznym wyznacznikiem do zastosowania.

Opracowanie zawiera także narzędzie samooceny służące do bieżącej diagnozy stanu stowarzyszenia abstynenckiego w procesie wdrażania standardów.

Autorzy proponują następujący sposób pracy z wykorzystaniem standardów:

- a) Diagnoza stanu stowarzyszenia w oparciu o arkusz samooceny
- b) Plan wdrażania standardów
- c) Monitoring okresowy co pół roku z wykorzystaniem arkusza samooceny
- d) Zgłoszenie rekomendacji do zmian standardu (np. po 2 latach)

Wypracowane standardy włączone zostały do rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Intencją autorów jest, aby wykorzystać standardy do rozwoju działań stowarzyszeń abstynenckich. Mogą one posłużyć także samorządom lokalnym w określeniu obszarów wsparcia stowarzyszeń, by jako organizacje profesjonalne mogły włączyć się do systemu realizacji zadań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

Tytuł:

Standard organizacyjno-formalny

1. Wprowadzenie		
Dla realizacji misji stowarzyszenia abstynenckiego kluczowe znaczenia mają działania merytoryczne skierowane bezpośrednio do członków jak i innych odbiorców pomocy. Działania te prowadzone muszą być zgodnie z obowiązującym prawem i przepisami. Dla skuteczności, jakości i stabilności działań wypełniających misję organizacji, podstawowe znaczenie ma obszar dotyczący zarządzania organizacją, w tym zarządzania finansami oraz tworzenia warunków techniczno-organizacyjnych dla prowadzonych działań statutowych.		
2. Cel główny i cele szczegółowe standardu		
Cel główny: Uporządkowanie i ujednolicenie organizacyjno-formalnych działań stowarzyszenia abstynenckiego		
Cele szczegółowe: <ul style="list-style-type: none">• Zwiększenie kompetencji osób zarządzających organizacją• Podnoszenie jakości działania stowarzyszeń abstynenckich		
3. Elementy standardu:		
A) Odbiorcy/ adresaci standardu	Osoby odpowiedzialne w stowarzyszeniu za zarządzanie oraz stworzenie i utrzymanie warunków technicznych niezbędnych do prowadzenia działań w szczególności: <ul style="list-style-type: none">• Członkowie ciał statutowych np. członkowie zarządu• Osoby pracujące na stanowiskach kierowniczych np. koordynator projektu• Osoby odpowiedzialne za prowadzenie zadań finansowo – księgowych	
B) Zakres tematyczny działań	Minimalne	Rekomendowane
Zarządzanie organizacją i obowiązki statutowe	Prowadzenie stowarzyszenia zgodnie z zapisami statutowymi w tym: <ul style="list-style-type: none">• Celami i obszarami działania stowarzyszenia• Sposobem podejmowania decyzji• Kompetencjami poszczególnych organów stowarzyszenia: np. walnego zgromadzenia, zarządu, komisji rewizyjnej• Sposobem reprezentacji, w tym zaciągania zobowiązań finansowych• Sposobem dokumentacji działań poszczególnych organów (np. listy obecności, protokoły, uchwały)	

Zarządzanie personelem organizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Planami rocznymi organizacji <p>Prowadzenie stowarzyszenia zgodnie z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podziałem kompetencji i zadań wśród członków organizacji • Zasadami współpracy z wolontariuszami • Zasadami zawierania umów o pracę, umów zleceń, umów o dzieło • Zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy • Zasadami prowadzenia i przechowywania dokumentacji pracowniczej (akta osobowe) • Zasadami zgłaszania i rozliczeń wynikających z zawartych umów (np. ZUS, US) 	
Zarządzanie finansowe	<p>Prowadzenie finansów stowarzyszenia zgodnie z zasadami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rachunkowości • Zawierania umów, w tym cywilnoprawnych 	<p>Prowadzenie finansów stowarzyszenia z wykorzystaniem elementów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenia rocznych planów finansowych • Prowadzenia statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego i/lub działalności gospodarczej
Jawność działań stowarzyszenia	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępny statut i inne regulaminy dla członków stowarzyszenia i osób korzystających. • Dostępne i upublicznione sprawozdanie roczne dla członków i osób korzystających 	<p>Organizacja wdraża zapisy karty zasad działań organizacji pozarządowych (www.ofop.eu)</p>
C. Formy realizacji działań	Minimalne	Rekomendowane
Zarządzanie organizacją i obowiązki statutowe	<ul style="list-style-type: none"> • Władze statutowe spotykają się nie rzadziej niż określa to statut organizacji: <ul style="list-style-type: none"> ○ Po spotkaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie wewnętrznych regulaminów dotyczących np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ Pracy zarządu ○ Pracy komisji rewizyjnej

<p>Zarządzanie personelem organizacji</p>	<p>sporządzany jest protokół</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Decyzje podejmowane są w formie uchwał ● Raz do roku określany jest plan działania organizacji na wspólnym spotkaniu członków stowarzyszenia oraz oceniane są dotychczasowe działania <ul style="list-style-type: none"> ● Organizacja w ramach rocznych planów działania określa podział zadań, harmonogram, zakres odpowiedzialności członków, wolontariuszy, pracowników ● Zatrudnienie osób na stanowiskach odpowiadających ich kompetencjom i kwalifikacjom ● Prowadzenie polityki kadrowej zgodnie z kodeksem pracy i kodeksem cywilnym w tym w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> ○ osoby pracujące w organizacji mają spisany w umowie zakres obowiązków ○ pracownicy posiadają aktualne badania lekarskie oraz zostali przeszkoleni w zakresie BHP ● Organizacja realizuje współpracę z wolontariuszami poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ○ zawieranie umów z wolontariuszami ○ określenie zasad pokrywania kosztów związanych z pracą wolontariuszy (np. zakup 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Walnego Zebrania Członków ● Opracowanie wewnętrznych zasad dotyczących równego traktowania członków i odbiorców działań stowarzyszenia ● Opracowanie wewnętrznych zasad równego dostępu do usług stowarzyszenia ● Władze statutowe spotykają się częściej niż określa to statut organizacji ● Dokumenty statutowe i finansowe stowarzyszenia przechowywane są w wyznaczonym miejscu, bezpośredni dostęp do nich jest ograniczony do członków władz statutowych i osób zarządzających ● Diagnozowanie predyspozycji i potrzeb poszczególnych członków stowarzyszenia do realizacji określonych zadań i umożliwienie im ich realizacji ● Bieżące podnoszenie kwalifikacji zespołu poprzez udział w różnego typu szkoleniach ● Włączanie zespołów roboczych w proces podejmowania decyzji ● W organizacji istnieją spisane zasady współpracy z wolontariuszami, organizacja posiada osobę odpowiedzialną za współpracę z wolontariuszami
---	--	---

<p>Zarządzanie finansowe</p>	<p>ubrań ochronnych, pokrywanie kosztów podróży służbowych)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ubezpieczenia wolontariuszy <ul style="list-style-type: none"> • Stowarzyszenie prowadzi pełną księgowość • Opracowanie i co roczna weryfikacja dokumentu „polityki rachunkowości” • Każda operacja finansowa (zakup, sprzedaż, wpływ i wypływ środków) dokumentowana jest odpowiednim dokumentem (KW, KP, rachunek, faktura, wyciąg bankowy) • Organizacja określa zakres działalności statutowej nieodpłatnej, odpłatnej oraz gospodarczej • Organizacja posiada obieg dokumentów finansowych • Dokumenty księgowe zatwierdzane są pod względem merytorycznym i rachunkowym oraz odpowiednio opisywane i dekretowane przez osoby do tego upoważnione • Organizacja pokrywa koszty działań, prowadzi rozliczenia zgodnie z wymaganiami sponsorów (fundusze publiczne, prywatne) oraz innymi zasadami przyjętymi w organizacji • Organizacja przygotowuje sprawozdania finansowe w tym: bilans, rachunek wyników wraz z informacją dodatkową oraz sprawozdania z realizacji np. działań wynikające z zawartych umów ze sponsorem 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja opiera działalność na zróżnicowanych źródłach finansowania, dążąc do sytuacji gdy jedno źródło finansowania nie pokrywa więcej niż 60% kosztów działań organizacji
<p>Jawność działań stowarzyszenia</p>	<p>Organizacja udostępnia w swojej siedzibie informacje o swojej</p>	<p>Publikowanie w Internecie sprawozdań merytorycznych i finansowych z prowadzonej</p>

	działalności merytorycznej oraz źródłach jej finansowania	działalności
Warunki techniczne niezbędne do prowadzenia działań organizacji	Minimalne	Rekomendowane
	<ul style="list-style-type: none"> • Przed siedzibą Stowarzyszenia powinna być umieszczona tablica informacyjna zawierająca pełną nazwę organizacji, dni i godziny funkcjonowania oraz dane kontaktowe • Organizacja posiada adres poczty elektronicznej dla stowarzyszenia • Biuro powinno być wyposażone w: telefon, komputer, drukarkę, meble biurowe, podstawowy sprzęt biurowy oraz szafę do bezpiecznego przechowywania dokumentacji oraz niezbędne materiały biurowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja posiada własną stronę Internetową i adres poczty elektronicznej dla organizacji • Biuro powinno być wyposażone w: <ul style="list-style-type: none"> ○ Komputer ze stałym łączem internetowym ○ Kserokopiarkę ○ Węzeł sanitarny z ciepłą wodą ○ Pomieszczenie socjalne (kuchnia) powinno być wyposażone w podstawowy sprzęt

4. Źródło weryfikacji realizowanego standardu

Dokumentacja Stowarzyszenia:

- Odpis KRS, Statut
- Regulaminy
- Protokoły i uchwały ciał statutowych Zarządu i Walnych Zebrań Członków
- Roczne plany działań organizacji
- Akta osobowe
- Opis kwalifikacji pracowników i wolontariuszy
- Opis kwalifikacji członków
- Listy obecności
- Sprawozdania finansowe i merytoryczne
- Dokumentacja prawna, księgowość, majątkowa
- Umowy cywilno-prawne

5. Sposób oceny realizacji standardu

Narzędzia oceny

- Analiza dokumentów
- Ewaluacja zewnętrzna

- Karta oceny realizacji standardu

6. Szacowane koszty realizacji standardu

Przykładowe kategorie wydatków oraz orientacyjne wartości:

- Prowadzenie księgowości: 600 – 5000 zł miesięcznie w zależności od ilości dokumentów
- Szkolenie BHP – 100 zł za osobę
- Badania lekarskie – wstępne lub okresowe badanie profilaktyczne pracowników: 70 – 150 zł
- Dostęp do pomieszczeń biurowych – 1000 – 4000 zł miesięcznie

Tytuł:

Prowadzenie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

1. Wprowadzenie:

Każde Stowarzyszenie Abstynenckie posiada swoje obszary działalności zapisane w statucie. Niezbędne jest jednak by prowadziły one przede wszystkim działania wewnętrzne na rzecz osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zewnętrzne skierowane do społeczności lokalnej. Prowadząc powyższe działania Zarząd Stowarzyszenia powinien mieć na uwadze równość szans kobiet i mężczyzn zarówno we władzach jak i osobach wykonujących poszczególne zadania. W ustaleniu planów działań i form realizacji zadań biorą udział beneficjenci organizacji.

Powyższe aktywności dotyczą trzech obszarów:

- Działań edukacyjno – motywacyjnych
- Działań rehabilitacyjnych (programów dalszego zdrowienia)
- Działań profilaktycznych

Działania powinny być ukierunkowane w szczególności na: wspieranie abstynencji i trzeźwienia, pomocy w rozwiązywaniu różnorodnych problemów, nawiązywanie kontaktu z osobami z problemem alkoholowym oraz członkami ich rodzin, wspieranie tych osób, podejmowanie niezbędnej interwencji oraz motywowanie ich do podjęcia adekwatnych dalszych działań. Ponadto na organizowanie różnego rodzaju programów rehabilitacyjnych skierowane do osób uzależnionych i członków ich rodzin, uczące umiejętności zarówno psychologicznych, jak i praktycznych. Oddziaływania te są niezwykle istotne w procesie zdrowienia, zapobiegają wykluczeniu społecznemu i zapewniają integrację społeczną osobom z problemem alkoholowym.

Będą to w szczególności: motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia, działania profilaktyczne skierowane do społeczności lokalnej, podejmowanie działań rehabilitacyjnych wspierające zdrowienie na różnych poziomach dostosowanych do problemów i potrzeb.

Ideą wszelkich podejmowanych działań powinno być oddziaływanie na całą rodzinę.

2. Cel główny i cele szczegółowe standardu

Cel główny:

Zmniejszanie problemów alkoholowych i skutków z nimi związanych oraz profilaktyka problemów alkoholowych

Cele szczegółowe:

- Nabycie lub zwiększenie motywacji osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego
- Zwiększenie wsparcia osób po zakończonym leczeniu, pomocy w zdrowieniu i utrzymaniu abstynencji
- Niwelowanie skutków związanych z problemami alkoholowymi
- Nabycie lub zwiększenie motywacji przez osoby pijące ryzykownie i szkodliwie, do zmiany szkodliwego wzoru picia
- Stworzenie lub poszerzenie oferty oraz różnorodności form działań profilaktycznych skierowanych do społeczności lokalnej

3. Elementy standardu:

A) Odbiorcy/ adresaci standardu

Osoby z problemem alkoholowym (pijące ryzykownie, szkodliwie, uzależnione od alkoholu) oraz członkowie ich rodzin w tym osoby współuzależnione, społeczność lokalna

B) Zakres tematyczny działań	Minimalne	Rekomendowane
<p>Motywowanie do zmiany, informacja i edukacja</p> <p>Osoby uzależnione</p> <p>Współuzależnione</p> <p>Inni członkowie rodziny</p>	<p>Motywowanie do podjęcia leczenia w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informacja i edukacja w zakresie choroby alkoholowej i jej skutków • Motywowanie do poszukiwania pomocy dla siebie <p>Informacja i edukacja w zakresie choroby alkoholowej i jej skutków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Motywowanie do podjęcia i zachowania abstynencji • Motywowanie do włączenia się w działania stowarzyszenia, wspólnot samopomocowych • Motywowanie do podjęcia leczenia w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu • Motywowanie do włączenia się w działania stowarzyszenia, wspólnot samopomocowych • Motywowanie do skorzystania z oferty pomocy dla DDA • Motywowanie do włączenia się w działania stowarzyszenia, wspólnot samopomocowych
<p>Rehabilitacja</p> <p>Osoby uzależnione</p> <p>Współuzależnione</p> <p>Inni członkowie rodzin</p> <p>Profilaktyka dla społeczności lokalnej w szczególności dla osób pijących ryzykownie i szkodliwie</p>	<p>Program zdrowienia na poziomie podstawowym</p> <p>Program zdrowienia na poziomie podstawowym</p> <p>Podstawowe wsparcie w zakresie funkcjonowania w rodzinie z problemem alkoholowym</p> <p>Informowanie o: przyczynach, skutkach, zagrożeniach związanych z używaniem alkoholu</p>	<p>Program zdrowienia na poziomie rozszerzonym (intensywniejsze)</p> <p>Program zdrowienia na poziomie rozszerzonym (intensywniejszy)</p> <p>Pogłębione wsparcie w zakresie funkcjonowania w rodzinie z problemem alkoholowym</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motywowanie do podjęcia działań nad zmianą szkodliwego wzoru picia alkoholu • Włączenie w różnorodne formy oddziaływań profilaktycznych

C)Formy realizacji działania	Minimalne	Rekomendowane
<p>Pierwszy Kontakt (motywowanie, profilaktyka)</p> <p>Porady indywidualne (motywowanie, rehabilitacja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupa informacyjno – edukacyjna dla osób pijących ryzykownie i szkodliwie (motywowanie) • Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych (motywowanie, rehabilitacja) • Grupa wspierająca abstynencję dla osób uzależnionych po terapii własnej (rehabilitacja) • Treningi umiejętności społecznych inne zajęcia treningowe (m.in. komunikacja, radzenie sobie z emocjami, złością, przeciwdziałanie nawrotom, poczucie własnej wartości)(rehabilitacja) • Gromadzenie aktualnych informacji (tworzenie bazy danych) na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, powiatu i województwa. • Działania skierowane dla dzieci i młodzieży (profilaktyka) 	<ul style="list-style-type: none"> • W godzinach pracy Stowarzyszenia (minimum 10 godzin tygodniowo) jest osoba wyznaczona • Prowadzone przez członków Stowarzyszenia w wymiarze min. 5 godzin tygodniowo • 1 spotkanie w miesiącu trwające minimum 2 godziny • 1 spotkanie w miesiącu • 1 raz na dwa tygodnie • raz w roku • na bieżąco • oferta dla dzieci i młodzieży w czasie zajęć dla dorosłych 	<ul style="list-style-type: none"> • W godzinach pracy Stowarzyszenia (minimum 20 godzin tygodniowo) jest osoba wyznaczona, która posiada kwalifikacje do „Pierwszego Kontakt” • Prowadzone przez członków Stowarzyszenia i osoby zewnętrzne w wymiarze min. 10 godzin tygodniowo • 2 spotkania w miesiącu trwające minimum 2 godziny • 2 spotkania w miesiącu • raz w tygodniu • raz na kwartał • na bieżąco • zajęcia dla dzieci i młodzieży z pedagogiem, psychologiem, rozwijające (min. 16 godz. miesięcznie)

D) Warunki osobowe realizacji standardu	Minimalne	Rekomendowane
<p>Pierwszy Kontakt (motywowanie, profilaktyka)</p> <p>Porady indywidualne (motywowanie, rehabilitacja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupa informacyjno – edukacyjna dla osób pijących ryzykownie i szkodliwie • Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych • Grupa wspierająca abstynencję dla osób uzależnionych po terapii własnej • Trening umiejętności społecznych, inne zajęcia treningowe • Gromadzenie aktualnych informacji (tworzenie bazy danych) na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, powiatu i województwa • Działania skierowane dla dzieci i młodzieży 	<p>Osoby po terapii własnej</p> <p>Specjalista lub osoba z 2 letnim stażem abstynenckim, po terapii własnej</p> <p>Specjalista lub osoba z 5 letnim stażem abstynenckim, po terapii własnej rozszerzonej</p> <p>Specjalista lub osoba po terapii własnej (dla osób współuzależnionych)</p> <p>Specjalista lub osoba z 5 letni stażem abstynenckim, po terapii własnej rozszerzonej, ukończone min. dwa szkolenia specjalistyczne</p> <p>Specjalista posiadający odpowiednie kwalifikacje</p> <p>Wyznaczony członek stowarzyszenia</p> <p>Wyznaczona osoba w stowarzyszeniu</p>	<p>Osoba wyznaczona, która posiada kwalifikacje do „Pierwszego Kontakt”</p> <p>Specjalista lub osoba po terapii własnej z min. 5 letnim stażem abstynenckim po ukończeniu specjalistycznych szkoleń.</p> <p>Specjalista lub osoba po terapii własnej z min. 5 letnim stażem abstynenckim po ukończeniu specjalistycznych szkoleń.</p> <p>Specjalista lub osoba po terapii własnej (dla osób współuzależnionych, po ukończeniu specjalistycznych szkoleń)</p> <p>Specjalista lub osoba po terapii własnej, min. 5 lat abstynencji, ukończenie specjalistycznych szkoleń</p> <p>Nie dotyczy</p> <p>Nie dotyczy</p> <p>Osoba z przygotowaniem pedagogicznym</p>

E) Warunki techniczne realizacji standardu	Minimalne	Rekomendowane
Dostęp do: <ul style="list-style-type: none"> • Miejsca • Wyposażenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomieszczenie na zajęcia • Pomieszczenie na prowadzenie rozmów • Baza aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy, służb, podmiotów i instytucji z terenu gminy, powiatu i województwa. • Biblioteczka • Materiały biurowe • Tablica typu flipchart 	<ul style="list-style-type: none"> • Rzutnik multimedialny • Ekran
4. Źródło weryfikacji realizowanego standardu		
<ul style="list-style-type: none"> • Listy obecności • Ankiety ewaluacyjne • Dziennik pracy stowarzyszenia lub inna dokumentacja • Sprawozdania • Zaświadczenia potwierdzające kompetencje osób realizujących działania 		
5. Sposób oceny realizacji standardu	Narzędzia oceny	
<ul style="list-style-type: none"> • Samoocena • Analiza dokumentów źródłowych, prowadzenie rozmów, „wizja lokalna” 	Karta oceny realizacji standardu	
6. Szacowane koszty realizacji standardu		
<p>Przykładowe kategorie wydatków oraz orientacyjne wartości:</p> <p>Stawka za godzinę pracy osób realizujących działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia grupowe – 100 – 150 zł godz. • Porady indywidualne - 30 -50 zł godz. • Punkt pierwszego kontaktu - 10-30 zł godz. • opieka nad dziećmi - 10-20 zł godz. <p>Orientacyjny koszt zakupu materiałów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacyjnych (100 zł/mc), • Materiałów biurowych (200zł/mc), <p>Orientacyjny koszt zakupu wyposażenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tablica typu flipchart - 400 zł • Rzutnik - 2700 zł • Ekran – 500 zł 		

Obszar standardowy: Podstawowy

Temat:

Współpraca stowarzyszeń abstynenckich z podmiotami zewnętrznymi, samorządem lokalnym, w tym z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych

1. Wprowadzenie:		
<p>Działania prowadzone przez stowarzyszenia abstynenckie nie mogą być realizowane w oderwaniu od szerszej rzeczywistości i realiów prawnych. Nawiązywanie relacji i kontaktów z innymi instytucjami działającymi w tym samym czy zbliżonym obszarze pozwala nie tylko utrzymać określony poziom danego stowarzyszenia ale także pomaga tym stowarzyszeniom w ich rozwoju. Mogą one zbierać doświadczenia, uczyć się od innych dobrych przykładów i stosować sprawdzone metody i formy pracy. Podejmowanie współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami daje możliwość równego traktowania wszystkich podmiotów działających na rzecz osób z problemem alkoholowym. Wszystkie te instytucje stają się równoprawnymi partnerami w osiągnięciu celu głównego. Współpraca z samorządami pozwala na pełniejsze realizowane zadań statutowych stowarzyszeń i może dać szersze możliwości do działania nie tylko w wymiarze finansowym, ale także merytorycznym, organizacyjnym czy rzeczowym. Nie wolno lekceważyć także pracy innych instytucji, które działają na tym samym polu i współpraca z nimi może przynosić korzyści odbiorcom działań.</p>		
2. Cel główny i cele szczegółowe standardu		
Cel główny Rozwój stowarzyszenia abstynenckiego i umocnienie jego pozycji w środowisku lokalnym		
Cele szczegółowe		
<ul style="list-style-type: none">• Rozwijanie współpracy stowarzyszenia abstynenckiego ze społecznością lokalną• Zwiększanie wiedzy o misji stowarzyszenia abstynenckiego w społecznościach lokalnych• Budowanie pozytywnego wizerunku stowarzyszenia w społeczności• Wzmacnianie pozycji w środowisku lokalnym stowarzyszenia abstynenckiego		
3. Elementy standardu:		
A) Odbiorcy/ adresaci standardu	Stowarzyszenia abstynenckie, organizacje pozarządowe, samorządy, w tym gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policja, sądy, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
B) Zakres tematyczny działań	Minimalne	Rekomendowane
Informowanie o swoich działaniach adresatów standardu	Informacja o : <ul style="list-style-type: none">• Zakresie i sposobach udzielanej pomocy osobom z problemem alkoholowym i ich rodzinom• Działaniach stowarzyszenia abstynenckiego	<ul style="list-style-type: none">• Szczegółowa informacja o poszczególnych zakresach tematycznych działań/usług stowarzyszenia• Informacja o różnych formach i możliwościach współpracy z zainteresowanymi osobami i instytucjami• Nowatorskie metody profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Pozyskiwanie wiedzy o funkcjonowaniu partnerów lokalnych	Wiedza o funkcjonowaniu instytucji lokalnych ich zadaniach i możliwych formach współpracy	Wiedza o przepisach i procedurach na podstawie, których działają lokalne instytucje
Tworzenie lokalnych dokumentów dotyczących celów stowarzyszenia	Udział w tworzeniu programu współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi	Udział w pracach nad gminnym programem rozwiązywania problemów alkoholowych
C) Formy realizacji działania	Minimalne	Rekomendowane
	<ul style="list-style-type: none"> • Realizowanie minimum jednego przedsięwzięcia wspólnie z przedstawicielami różnych instytucji i środowisk • Uczestniczenie w konsultacjach projektów aktów normatywnych dotyczących organizacji pozarządowych, w tym w szczególności programu współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi • Organizowanie co najmniej 1 spotkania rocznie z udziałem przedstawicieli instytucji, grup i środowisk lokalnych, podczas których propagowane są działania stowarzyszenia • Zamieszczanie i upowszechnianie informacji o działaniu stowarzyszenia w instytucjach i podmiotach lokalnych np. ulotka , ogłoszenia parafialne, plakat, strona www 	<ul style="list-style-type: none"> • Inicjowanie minimum jednego przedsięwzięcia i realizowanie go wspólnie z innymi podmiotami • Uczestniczenie w konsultacjach projektu gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych • Organizowanie co najmniej 3 spotkań rocznie z udziałem przedstawicieli instytucji, grup i środowisk lokalnych, podczas których propagowane są działania stowarzyszenia • Aktywne uczestniczenie w pracach co najmniej 1 zespołu, grupy roboczej zaznaczając rolę stowarzyszeń abstynenckich • Stowarzyszenie upowszechnia informację o swojej działalności poprzez własną stronę internetową
D) Warunki osobowe realizacji standardu	Minimalne	Rekomendowane
	Wyznaczona osoba w stowarzyszeniu abstynenckim do współpracy z partnerami lokalnymi	Wyznaczona osoba/zespół w stowarzyszeniu abstynenckim do współpracy z partnerami lokalnymi, posiadająca wiedzę i umiejętności budowania i utrzymania sieci współpracy

E) Warunki techniczne realizacji standardu	Podstawowe	Rekomendowane
	Dostęp do miejsca spotkań	Dostęp do sali spotkań z wyposażeniem umożliwiającym realizację spotkań z zapleczem sanitarnym i kuchennym
4. Wskaźniki realizacji standardu		Źródło weryfikacji wskaźnika
<ul style="list-style-type: none"> Liczba konsultacji, w których uczestniczyło stowarzyszenie abstynenckie Liczba spotkań z udziałem przedstawicieli instytucji, grup i środowisk lokalnych, podczas których propagowane są działania stowarzyszenia Liczba przedsięwzięć zrealizowanych wspólnie z przedstawicielami różnych instytucji i środowisk Liczba informacji o działaniu stowarzyszenia w instytucjach i podmiotach lokalnych np. ulotka 		<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdania z realizowanych działań Karty ewaluacyjne uczestników spotkań, imprez, zadań i sprawozdania z tych działań Listy obecności na spotkaniach Listy, podziękowania za współpracę, pisma Lista miejsc gdzie dystrybuowane były informacje o działaniach stowarzyszeń
5. Sposób oceny realizacji standardu		Narzędzia oceny
Samooceana przeprowadzana przez zarząd wraz z komisją rewizyjną		Arkusze samooceny
6. Szacowane koszty realizacji standardu		
<p>Przykładowe kategorie wydatków oraz orientacyjne wartości:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koszt osoby odpowiedzialnej za współpracę z partnerami (praca społeczna, szacowany czas 1/5 etatu = 600 zł brutto/miesiąc) Koszt ulotek – 500 zł (500 szt.) Koszt strony www- 123 zł/roczna domena, serwer 300 zł, opracowanie i administracja strony (praca społeczna stowarzyszenia, szacowany koszt ok. 1200 zł rocznie) Koszt spotkania informacyjnego – ok. 600 zł (koszt zaproszeń, mini cateringu) 		

Obszar standardowy: *Zaawansowany*

Tytuł:

Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób objętych działaniami stowarzyszenia abstynenckiego

1. Wprowadzenie		
<p>Z problemami alkoholowymi, obok przemocy w rodzinie, problemów zdrowotnych, konfliktów z prawem wiąże się często bezrobocie i ubóstwo. Długotrwałe pozostawanie bez pracy osób dotkniętych problemem alkoholowym i członków ich rodzin, powoduje wykluczenie społeczne i zawodowe. Szczególnie osoby uzależnione od alkoholu znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy ze względu na często niskie kwalifikacje, bądź przerywane zdobywanie kwalifikacji czy przypadkowe doświadczenia zawodowe. Trudności ze znalezieniem pracy są często przyczyną nawrotów uzależnienia. Praca daje zabezpieczenie finansowe, wypełnia czas, daje poczucie przynależności do określonej grupy zawodowej i może sprawiać przyjemność, a nawet poczucie spełnienia. Osoba z problemem alkoholowym czy osoba z bliskiego otoczenia, by skutecznie poradziła sobie z problemami, obok terapii, programów wspomagających wytrwanie w trzeźwości czy wsparcia socjalnego potrzebuje także pomocy w zakresie zdobycia pracy i podnoszenia kwalifikacji. W ramach prowadzonych działań i realizacji zasady równości szans wdrażana będzie również zasada empowermentu w zakresie włączania członków stowarzyszeń w planowanie i realizację wsparcia opisanego w standardzie.</p>		
2. Cel główny i cele szczegółowe standardu		
Cel główny Aktywizacja zawodowa osób objętych działaniami stowarzyszenia		
Cele szczegółowe:		
<ul style="list-style-type: none">• Zdobywanie i podnoszenie kwalifikacji służących w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia• Zdobywanie zatrudnienia		
3. Elementy standardu:		
A) Odbiorcy/ adresaci standardu	Osoby z problemem alkoholowym, w szczególności osoby uzależnione od alkoholu oraz członkowie ich rodzin objęte działaniami stowarzyszenia	
B) Zakres tematyczny działań	Minimalne	Rekomendowane
Pomoc w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji dla osób objętych działaniami stowarzyszeń abstynenckich	<ul style="list-style-type: none">• Znajomość lokalnego rynku pracy• Motywowanie do podjęcia działań• Oferta szkoleń, kursów w zakresie metod poszukiwania pracy	<ul style="list-style-type: none">• Rozpoznanie predyspozycji zawodowych• Oferta szkoleń, kursów zawodowych
Pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none">• Informacja o aktualnych ofertach pracy	<ul style="list-style-type: none">• Umiejętność poruszania się po rynku pracy• Współpraca z instytucjami rynku pracy

C) Formy realizacji działania	Minimalne	Rekomendowane
<p>Pomoc w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji dla członków stowarzyszeń abstynenckich</p> <p>Pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność ofert szkoleniowych w siedzibie stowarzyszenia • Konsultacje w zakresie pisania CV, listu motywacyjnego, rozmowy kwalifikacyjne • Motywowanie do podjęcia działań w zakresie poszukiwania pracy <p>Działanie realizowane na bieżąco w zależności od potrzeb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostępność gazet oraz stron internetowych z ofertami pracy w siedzibie stowarzyszenia • Dostęp do komputera, drukarki i sieci internetowej • Dostęp do informacji w zakresie możliwych do realizacji prac społecznie użytecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie diagnozy określającej predyspozycje zawodowe • Organizowanie szkoleń umożliwiające poszerzenie posiadanych kwalifikacji zawodowych • Organizowanie dyżurów doradcy zawodowego w siedzibie stowarzyszenia <p>Określenie programu wsparcia zawodowego dla osób objętych działaniami stowarzyszenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z publicznymi i niepublicznymi instytucjami rynku pracy w zakresie bieżącego udostępniania aktualnych ofert pracy • Nawiązanie kontaktu i współpracy z lokalnymi pracodawcami
D) Warunki osobowe realizacji standardu	Minimalne <ul style="list-style-type: none"> • Osoba posiadająca umiejętności pisania CV i listów motywacyjnych oraz zorientowana w kwestiach poszukiwania pracy 	Rekomendowane <ul style="list-style-type: none"> • Doradca zawodowy • Psycholog • Prawnik
E) Warunki techniczne realizacji standardu	Minimalne <ul style="list-style-type: none"> • Komputer, Internet, drukarka • Dostęp do prasy z ofertami pracy • Informacja o ofercie wsparcia w zakresie poszukiwania pracy na tablicy ogłoszeń 	Rekomendowane <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do sal na przeprowadzenie zajęć • Odrębne pomieszczenie do prowadzenia wsparcia

4. Źródło weryfikacji realizowanego standardu

Minimalne:

- Zestawienie kart doradczych
- Zestawienie ofert
- Lista obecności na szkoleniach
- Lista osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych
- Sprawozdania z działalności stowarzyszenia
- Okresowa analiza sytuacji zatrudnieniowej osób objętych działaniem stowarzyszenia

Rekomendowane:

- Zestawienie IPD (indywidualne plany działania) dla osób objętych działaniem stowarzyszenia

5. Sposób oceny realizacji standardu

Narzędzia oceny

- Samoocena
- Analiza dokumentów
- Ewaluacja zewnętrzna

Karty oceny realizacji standardu

6. Szacowane koszty realizacji standardu

Przykładowe kategorie wydatków oraz orientacyjne wartości:

Koszty standardu minimalnego:

- Pomoc w pisaniu CV, listów motywacyjnych, – 20 -30 zł /godz.
- Motywowanie do podjęcia działań - 40-60 zł/godz.
- Dostęp do prasy – 2,5zł/dzień

Obszar standardowy: *Zaawansowany*

Tytuł:

Standard programów edukacyjnych dla przedstawicieli samorządów lokalnych, stowarzyszeń abstynenckich oraz członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

1. Wprowadzenie: Obecnie nie jest nigdzie sprecyzowany zakres szkoleń dla osób zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Natomiast niezbędnym jest by takie osoby posiadały gruntowną wieloobszarową wiedzę merytoryczną oraz kompetencje w zakresie tworzenia i realizacji lokalnych, nowoczesnych strategii rozwiązywania problemów alkoholowych. Jednolite programowo szkolenie dla przedstawicieli zarówno samorządów lokalnych, przedstawicieli stowarzyszeń abstynenckich jak i członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych czyli podmiotów, które w rzeczywistości lokalnej powinny tworzyć podstawę inicjującą działania w tym obszarze pozwoli również na zwiększenie zakresu i poziomu współpracy oraz współdziałania.		
2. Cel główny i cele szczegółowe standardu		
Cel główny: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.		
Cele szczegółowe: <ul style="list-style-type: none">• Podniesienie wiedzy i umiejętności osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych• Zwiększenie kompetencji osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych• Ujednolicenie wiedzy i kompetencji wśród przedstawicieli podmiotów biorących udział w szkoleniach• Zwiększenie zakresu i poziomu współpracy międzypodmiotowej		
3. Elementy standardu:		
A) Odbiorcy/ adresaci standardu	Przedstawiciele samorządów lokalnych, stowarzyszeń abstynenckich oraz członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
B) Zakres tematyczny działań	Minimalne	Rekomendowane
Blok wprowadzający	<ul style="list-style-type: none">• Zapoznanie i integracja uczestników• Podstawy komunikacji interpersonalnej	<ul style="list-style-type: none">• Bariery i trudności związane z pracą w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych• Czynniki i okoliczności zewnętrzne utrudniające działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
Prawne i systemowe podstawy działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	<ul style="list-style-type: none">• Podstawy prawne działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych• Polski system rozwiązywania	<ul style="list-style-type: none">• Działalność gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych• Uwarunkowania prawno – organizacyjne realizowanych

<p>Problemy alkoholowe</p>	<p>problemy alkoholowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konstruowanie i realizacja gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych • Problemy alkoholowe w Polsce oraz innych krajach • Nadużywanie alkoholu, picie ryzykowne, szkodliwe, uzależnienie od alkoholu • Metody leczenia osób uzależnionych, system leczenia odwykowego • Charakterystyka rodziny z problemem alkoholowym. Współuzależnienie. • Działania edukacyjne, interwencyjne i motywacyjne wobec członków rodzin z problemem alkoholowym oraz system pomocy 	<p>zadań w społecznościach lokalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fizjologiczne oddziaływanie alkoholu na organizm • Psychologiczne mechanizmy uzależnienia, nawroty w uzależnieniu • Strategie interwencji i pomocy w przypadku picia ryzykownego, szkodliwego oraz wobec osób uzależnionych od alkoholu • Dzieci w rodzinie z problemem alkoholowym
<p>Przemoc w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterystyka przemocy w rodzinie. • Osoby doznające przemocy w rodzinie oraz sprawcy przemocy w rodzinie • Przepisy prawne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w tym działalność Zespołów Interdyscyplinarnych oraz grup roboczych • Procedura Niebieska Karta 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznawanie przemocy w rodzinie, analiza sytuacji typowych dla zachowań ofiar, sprawców i świadków przemocy • Dziecko jako świadek i ofiara przemocy • System i formy pomocy ofiarom oraz sprawcom przemocy
<p>Działania profilaktyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualne trendy i wzory używania alkoholu • Poziomy profilaktyki • Czynniki ryzyka i czynniki chroniące • Strategie profilaktyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • Specyficzne obszary oddziaływań profilaktycznych (środowisko rodzinne, szkolne, lokalne nietrzeźwość na drogach, profilaktyka w miejscu pracy)

<p>Diagnoza problemów w środowisku lokalnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie oraz prowadzenie skutecznych działań profilaktycznych • Diagnoza problemów, zasobów i potrzeb • Sposoby i możliwości pozyskiwania i zbierania danych oraz informacji • Zasady wykorzystywania danych • Formułowanie wniosków i rekomendacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentowanie wyników diagnozy • Monitorowanie i ewaluacja działań
<p>Współpraca instytucji i podmiotów publicznych z organizacjami pozarządowymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przepisy prawne dotyczące współpracy instytucji i podmiotów publicznych z organizacjami pozarządowymi • Korzyści i cele współpracy interdyscyplinarnej • Trudności i bariery utrudniające współpracę 	<ul style="list-style-type: none"> • Różne formy współpracy • Czynniki i okoliczności utrudniające i ułatwiające współpracę • Zadania i działania poszczególnych podmiotów
<p>Zasady tworzenia projektów i programów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podstawy przygotowania projektu/programu • Podstawowe elementy dobrego projektu, określanie celów i rezultatów • Zarządzanie projektem/programem • Promocja projektu/programu • Zakończenie projektu/programu (ewaluacja, podsumowanie, określenie rezultatów, opracowanie końcowych wniosków) 	
<p>Pozyskiwanie i wydatkowanie środków finansowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy krajowych • Zasady wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań z zakresu profilaktyki i 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zagranicznych

Standardy działań i prowadzenia stowarzyszeń abstynenckich	rozwiązywania problemów alkoholowych	
	<ul style="list-style-type: none"> • Podstawy prawno-organizacyjne • Prowadzenie działań profilaktycznych • Współpraca stowarzyszeń z podmiotami zewnętrznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja społeczno-zawodowa
C) Formy realizacji działania	Minimalne	Rekomendowane
Szkolenie	<ul style="list-style-type: none"> • 20 godzin wykładów • Grupa licząca do 30 osób 	<ul style="list-style-type: none"> • 40 godzin wykładów i zajęć warsztatowych • Grupa licząca do 20 osób
D) Warunki osobowe realizacji standardu	Minimalne	Rekomendowane
	Osoba posiadająca udokumentowaną znajomość zagadnień z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych we wszystkich obszarach tematycznych szkolenia	Certyfikowany specjalista w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych
E) Warunki techniczne realizacji standardu	Minimalne	Rekomendowane
	Sala szkoleniowa wyposażona w krzesła, rzutnik, ekran, wyposażenie do poczęstunku	Sala szkoleniowa wyposażona w krzesła, rzutnik, ekran, tablica flipchart (kartki, flamastry), wyposażenie do poczęstunku
4. Źródło weryfikacji wskaźnika		
<ul style="list-style-type: none"> • Listy obecności • Ankiety ewaluacyjne 		
5. Sposób oceny realizacji standardu		Narzędzia oceny
Analiza dokumentów		<ul style="list-style-type: none"> • Narzędzie samooceny • Ankiety ewaluacyjne
6. Szacowane koszty realizacji standardu		
Przykładowe kategorie wydatków oraz orientacyjne wartości:		
Zakres minimalny:		
<ul style="list-style-type: none"> • Wynagrodzenie osoby prowadzącej szkolenie: 20 godzin x 100- 200 zł/godz. • Poczęstunek osób biorących udział w szkoleniu: 20 zł x 30 osób • Materiały dla uczestników (teczka, notatnik, broszury/ulotki): 10 zł x 30 osób 		
Zakres rekomendowany:		
<ul style="list-style-type: none"> • Wynagrodzenie osoby prowadzącej szkolenie: 40 godzin x 100- 200 zł/godz. • Poczęstunek osób biorących udział w szkoleniu: 20 zł x 20 osób • Materiały dla uczestników (teczka, notatnik, broszury/ulotki, materiały warsztatowe): 20 zł x 20 osób 		

Realizatorzy Projektu:

Projekt "Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich" był realizowany w ramach ogłoszonego konkursu nr DWF_5.4.2_9_2011 " pt. „Wypracowanie i upowszechnianie standardów działania trzeciego sektora, zapewniających wysoką jakość realizacji zadań publicznych oraz uzgadniania polityk publicznych we współpracy z administracją publiczną” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt zrealizowany przez

KRAJOWĄ RADĘ ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ ABSTYNEŃCICH
„KRAJOWA RADA”

w partnerstwie z:

Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS

Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich były wprowadzane pilotażowo w 2013 roku w 60 organizacjach w 10 Związkach Regionalnych należących do Krajowej Rady.

Zarząd

Krajowej Rady

Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich